

ปัญหาทัวร์ศูนย์เหรียญเหรียญและผลกระทบต่อประเทศไทย

The Problems of Low Cost Tourism and its Impacts to Thailand

บทความวิชาการ

พลโท ดร.ชัยฤกษ์ แก้วพรหมมลาย
กองบัญชาการกองทัพไทย
E-mail: chairirkk@yahoo.com

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศไทยเพราะไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติที่สวยงามทั้งป่าเขาและทะเล รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านบันเทิงที่รู้จักกันดีจนสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้มาเที่ยวประเทศไทย ในอดีตนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาจากยุโรปตะวันตก อเมริกา และญี่ปุ่น แต่ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวจากจีนเพิ่มขึ้นเกือบจะเป็น ๑๐ เท่า เนื่องจากปัจจัยหลายอย่าง การเติบโตทางเศรษฐกิจของจีน และความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวของไทยทำให้ไทยเป็นที่หมายหลักของนักท่องเที่ยวชาวจีนแต่สิ่งที่ติดตามมาคือ ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า ทัวร์ศูนย์เหรียญ คือนักท่องเที่ยวจากจีนสามารถเดินทางมาเที่ยวไทยโดยจ่ายค่าทัวร์ต่ำมากจนแทบจะไม่ต้องจ่ายเงินเลยอันเป็นผลมาจากการแย่งชิงนักท่องเที่ยวจีนของผู้ประกอบการท่องเที่ยวของไทยเอง โดยหวังจะมาหาทางเรียกเงินคืนจากนักท่องเที่ยวจีนที่ได้มาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การขายทัวร์เสริม การพาไปดูโชว์ลามก การหลอกลวงขายของที่ระลึก เครื่องประดับ อัญมณี ในราคาแพงหลายเท่าเพื่อเรียกทุนคืน และเมื่อนักท่องเที่ยวไม่ยอมตามก็มีมาตรการกดดันต่างๆ จนถึงขั้นทิ้งนักท่องเที่ยว ซึ่งปรากฏการณ์ทัวร์ศูนย์เหรียญนี้สร้างความเสียหายอย่างมากต่อภาพลักษณ์ของประเทศและเศรษฐกิจ รวมถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมอันเกิดจากการล้นไหลเข้าไปของนักท่องเที่ยวจีนโดยปราศจากการควบคุมกำกับดูแลอย่างเหมาะสม

Abstract

Thailand becomes one of the world most favorite tourist destination due to its variety of tourist attractions such as wonderful cultural and world heritage sites, beaches and islands as well as entertainment and shopping centers. In the past, majority of tourists come from western Europe, United States and Japan. However, in the last decade, the number of tourists from China

grows almost 10 times due to Chinese growing economy. The unusual phenomena following the pour of Chinese tourists into Thailand is Zero Dollar Tour in which Chinese tourists pay very low tour price to only Chinese tour agencies and do not have to pay for hotel, food and travel in Thailand because of the fierce competition for

Chinese tourists of Thai tour agencies. This could cause tremendous problems to Thai economy and images. It also affects cultural and natural tourist attractions in Thailand due to the overflow of Chinese tourists without proper care and regulation by tour agencies.

ปี	total	East asia	china	%(cn/total)	Europe
2000	9,508.6	5,544.8	753.8	7.87	2,301.8
2001	10,061.9	5,786.4	801.3	7.91	2,508.6
2002	10,799.0	6,236.2	797.9	7.34	2,650.9
2003	10,004.4	5,776.6	606.6	6.02	2,517.2
2004	8,455.9	4,888.1	533.1	6.26	1,991.4
2005	11,516.9	6,397.2	776.8	6.72	2,848.8
2006	13,821.8	7,662.2	949.1	6.87	3,490.8
2007	14,464.2	7,691.9	907.1	6.27	3,905.3
2008	14,584.2	7,601.6	826.7	5.67	3,984.6
2009	14,149.8	7,076.1	777.5	5.49	4,059.9
2010	15,936.4	8,167.1	1,122.2	7.04	4,442.4
2011	19,230.4	10,345.8	1,721.2	8.95	5,101.4
2012	22,353.9	12,525.2	2,786.8	12.47	5,650.6
2013	26,546.7	15,911.3	4,637.3	17.47	6,305.9
2014	24,799.7	14,561.5	4,623.8	18.66	6,156.1

ภาพที่ ๑ จำนวนนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออก จีน และยุโรปที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ระหว่างปี ๒๐๐๐ - ๒๐๑๔ (หน่วย : พันคน)

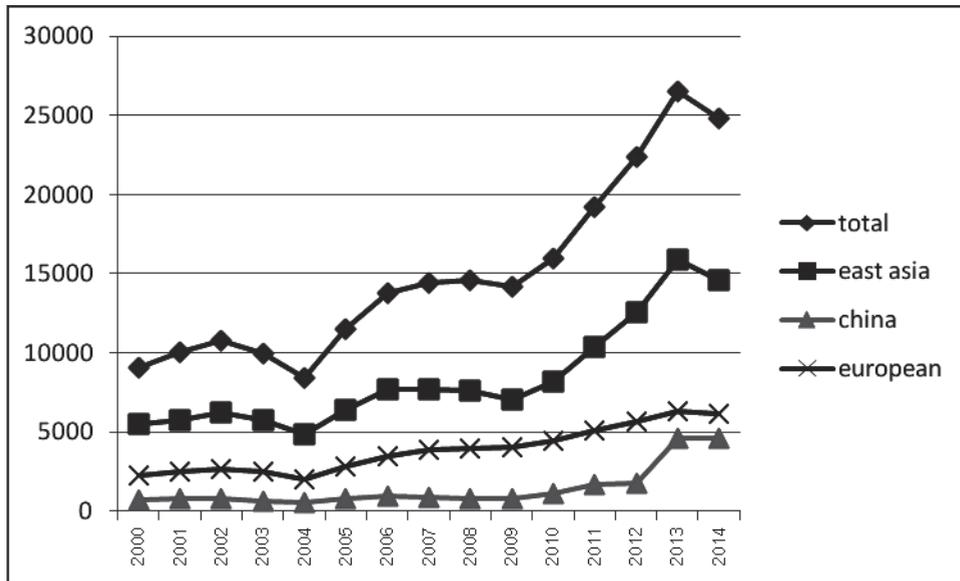
จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจีนเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นจาก ๗ แสน ๕ หมื่นคน ในปี ๒๐๐๐ คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๗ ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด มาเป็น ๔.๖ ล้านคนในปี ๒๐๑๔ หรือเท่ากับร้อยละ ๑๘.๖๖ ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากยุโรปเพิ่มจำนวนขึ้นเช่นกัน

จาก ๒.๓ ล้านคนในปี ๒๐๐๐ เป็น ๖.๑๕ ล้านคน ในปี ๒๐๑๔ แต่ถ้าพิจารณานักท่องเที่ยวจากยุโรปเป็นรายประเทศแล้วพบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นมากที่สุดเป็นนักท่องเที่ยวจากรัสเซีย ซึ่งมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างจากนักท่องเที่ยวจากยุโรปตะวันตกและสแกนดิเนเวีย

ความเป็นมาของปัญหา

การเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนในทศวรรษที่ผ่านมาทำให้ชาวจีนมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นและรัฐบาลจีนเปิดโอกาสให้ชาวจีนเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ

มากขึ้น ในขณะที่ประเทศไทยเป็นประเทศแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของชาวจีนด้วยเหตุผลหลายอย่าง ทำให้มีชาวจีนเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างมากในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา

ภาพที่ ๒ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจากปี ๒๐๐๐ - ๒๐๑๔

จากภาพที่ ๒ จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออก (จีน ญี่ปุ่น เกาหลี) มีมากกว่านักท่องเที่ยวจากยุโรป และนักท่องเที่ยวจากจีนประเทศเดียวมีจำนวนใกล้เคียงกับนักท่องเที่ยวจากยุโรปทั้งทวีป และประมาณการว่า ในปี ๒๐๑๕ จะมีนักท่องเที่ยวจากจีนเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยถึง ๖ ล้านคน

แต่การที่มีนักท่องเที่ยวจากจีนเข้าท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากนั้นกลายเป็นข้อดีหรือข้อเสียอย่างไร เพราะหลังจากที่จีนเปิดประเทศให้ประชาชนเดินทางออกท่องเที่ยวต่างประเทศได้อย่างเสรี มีนักท่องเที่ยวจากจีนจำนวนมากเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศต่าง ๆ ทั้งยุโรป อเมริกา และเอเชีย รวมทั้งประเทศไทย อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวจากจีนมักถูกกล่าวถึงในทาง

ลบไม่ว่าจะเป็นความไม่มีระเบียบวินัย ความไม่เข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศที่เข้าไปท่องเที่ยว และการสร้างความเสียหายให้กับสถานที่ท่องเที่ยว

ภาพรวมของสถานการณ์การท่องเที่ยวไทย - จีน

รัฐบาลไทยและจีนได้ทำความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการตลาดและการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจีนได้อนุญาตให้ชาวจีนเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศโดยให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลเท่านั้น

ประเทศไทยเป็นกลุ่มแรกพร้อมกับสิงคโปร์และมาเลเซียที่ได้รับอนุญาตให้ชาวจีนเดินทางออกท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมา

ประเทศไทยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๓ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ มีนักท่องเที่ยวจีนเดินทางเข้าไทยประมาณเกือบ ๘ แสนคน ระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยประมาณ ๘ วัน และมีค่าใช้จ่ายประมาณ ๔,๓๐๐ บาท/คน/วัน ทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยอย่างมาก โดยในขณะเดียวกันจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวจีนก็เพิ่มมากขึ้น โดยจำนวนเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ ๑.๕ แสนคน ประเทศไทยเป็นหนึ่งในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวพลายทางยอดนิยมอันดับต้นๆ ของนักท่องเที่ยวจีน โดยได้รับความนิยมในลำดับรองลงมาจากมาเก๊า และฮ่องกง อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ประเทศไทยต้องประสบกับวิกฤติ สึนามิ ทำให้ถูกเวียดนามและสิงคโปร์แซงหน้าไปได้

ตลาดนักท่องเที่ยวจีนมีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นตามลำดับ จากเดิมที่เป็นเพียงตลาดท่องเที่ยวขนาดเล็ก สามารถเติบโตอย่างรวดเร็วจนติดอยู่ในกลุ่มตลาดท่องเที่ยวที่มีขนาดใหญ่ ๑๐ อันดับแรกของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม จากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยภายในประเทศและภายนอกประเทศ ส่งผลให้ตลาดนักท่องเที่ยวจีนมีความผันแปรค่อนข้างมากในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา คือ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๙ – ๒๕๔๘ โดยมีนักท่องเที่ยวจีนเดินทางมายังประเทศไทยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๙ ต่อปี

นักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมายังประเทศไทยส่วนใหญ่เดินทางมาเพื่อพักผ่อน แต่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีแนวโน้มค่อนข้างทรงตัว โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๒ ต่อปี ส่งผลให้สัดส่วนของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่เดินทางมาเพื่อพักผ่อนลดลงจากร้อยละ ๙๔.๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เหลือร้อยละ ๙๐.๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ขณะที่นักท่องเที่ยวจีนกลุ่มที่เดินทางมายังประเทศไทยเพื่อติดต่อธุรกิจและ

ประชุมสัมมนา มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑๘.๓ ต่อปี ทำให้สัดส่วนของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔.๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นร้อยละ ๖.๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗

นักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมายังประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกจ้างในโรงงานซึ่งเป็นตลาดระดับล่าง ซึ่งมีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๐.๔ ต่อปี และมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ ๔๘.๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เหลือร้อยละ ๔๒.๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวในตลาดระดับบน ได้แก่ กลุ่มผู้มีอาชีพเฉพาะด้านและผู้บริหารมีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๒.๔ ต่อปี โดยมีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ ๒๓.๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เหลือร้อยละ ๒๒.๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ส่วนนักท่องเที่ยวในตลาดระดับกลาง ได้แก่ กลุ่มผู้มีอาชีพค้าขาย มีแนวโน้มเติบโตในอัตราสูง คือ เฉลี่ยร้อยละ ๒๓.๐ ต่อปี ทำให้นักท่องเที่ยวในตลาดระดับกลางมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕.๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นร้อยละ ๑๓.๖ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗

ใน ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๕๘ มีนักท่องเที่ยวจีนสูงเป็นอันดับ ๑ ที่จำนวน ๔ ล้านคน เพิ่มขึ้น ๑๑๑.๖๔% นำรายได้เข้าประเทศไทย ๑๙๐,๙๑๙ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๑๓๘.๙๑% ของช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเอง ๖๒% และมากับบริษัททัวร์ ๓๘% **ปัจจัยทางจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวชาวจีนกับการท่องเที่ยวในไทย**

จากรายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาของการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับจีน โดยศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (๒๕๔๘) ได้เสนอผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวชาวจีนกับการท่องเที่ยวในไทย ไว้ดังนี้

๑) ไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างจากจีน

ไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย แต่ด้วยเอกลักษณ์ที่แตกต่างกับจีน จึงเป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วัดวาอาราม ธรรมชาติ อันอบอุ่น สายน้ำ แสงแดดและทะเล ตลอดจนถึงสถาบันเชิงจริยธรรมต่างๆ บางอย่างก็หาดูหาเที่ยวไม่ค่อยได้ในสังคมจีน การเดินทางมาเที่ยวไทยจึงถือว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า คนจีนมักพูดว่า “เมืองไทยมีพร้อมทั้งวัด ทะเล และสิ่งบันเทิงจริยธรรม” เที่ยวเมืองไทยยังได้ทั้งความสนุก และได้บุญด้วย เพราะคนจีนในยุคนี้หันมาศรัทธานับถือศาสนา นิยมไปสักการบูชาพระ และซื้อวัตถุมงคลต่างๆ ด้วยความเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวมากมายของไทย สิ่งที่ชาวจีนชื่นชอบที่สุดก็คือทะเล เพราะประเทศจีนถึงจะกว้างใหญ่ไพศาลเพียงใด แต่พื้นที่ติดทะเลมีน้อยนิด ประชาชนที่อาศัยอยู่ภายในประเทศอาจไม่เคยมีโอกาสเห็นทะเล หากจะเดินทางไปเที่ยวทะเลที่อยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศก็ไกลมาก บางครั้งค่าใช้จ่ายอาจจะสูงกว่าเดินทางมาเที่ยวทะเลในประเทศไทยเสียอีก

๒) ค่าใช้จ่ายถูก

เมื่อเทียบกับการเดินทางไปเที่ยวประเทศอื่น เที่ยวเมืองไทยประหยัดกว่ามาก เพราะไทยกับจีนอยู่ใกล้กัน มีสายการบินติดต่อกันสัปดาห์กว่า ๑๐๐ เที่ยวบิน ทั้งสายการบินต้นทุนต่ำที่เริ่มบินไปลงเมืองใหญ่ ๆ ของจีนหลายเมือง ค่าครองชีพและราคาสินค้าในประเทศไทยก็ใกล้เคียงกับจีนขณะที่อาหารหลายอย่างที่คนจีนแสวงหารับประทานเพราะถือว่าเป็นอาหารบำรุงและหาซื้อยาก เช่น รังนก สัตว์ป่า และอาหารทะเลสามารถหารับประทานได้ง่ายและถูกกว่าเมื่อมาเที่ยวเมืองไทย

๓) ไทยมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่คล้ายคลึงกับจีน

เนื่องจากไทยกับจีนมีการแลกเปลี่ยนและผสมกลมกลืนกันทางวัฒนธรรมมาช้านาน ประเทศไทยมีชาวจีนโพ้นทะเลและชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องกินเรื่องอยู่ ภาษาที่สื่อสารกันพอรู้เรื่อง และบรรยากาศโดยทั่วไป ล้วนมีส่วนช่วยให้นักท่องเที่ยวจีนเกิดความรู้สึกสบาย ๆ เป็นกันเอง และคุ้นเคยได้ง่าย

ปัญหาของทิวทัศน์หรือภัย

ตัวเลขนักท่องเที่ยวชาวจีนที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ประเทศไทยตลอดปีนี้ที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในภาคท่องเที่ยววิเคราะห์ไว้ล่าสุด สรุปตรงกันว่าจะมีมากถึง ๗.๕ ล้านคน เป็นการแตะระดับ ๗ ล้านคนเป็นปีแรก เมื่อมองย้อนกลับไปเพียงไม่กี่ปีก่อนหน้า เราเคยตีใจที่นักท่องเที่ยวจีนมีถึง ๒ ล้านคน และเพิ่มเป็น ๔ ล้านคนอย่างไม่น่าเชื่อ แต่ตัวเลขล่าสุดที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้อาจเพิ่มขึ้นมากเกินความคาดหมายไปกว่านั้นอีกมาก

ด้านตัวเลขรายได้ที่ประเทศไทยได้รับจากนักท่องเที่ยวจีนที่ทะลักเข้ามานั้น หากคิดเฉพาะช่วง ๕ เดือน ที่ผ่านมาของปี ๒๕๕๘ มีนักท่องเที่ยวจีนมาไทยแล้ว ๓.๒๕ ล้านคน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อทริป ๔๘,๐๐๐ บาท นักท่องเที่ยวจากจีนชาติเดียวนำรายได้เข้าประเทศไทยแล้ว ๑๕๖,๐๐๐ ล้านบาท หากพิจารณารายได้รวมทั้งปี หากมีนักท่องเที่ยวจีนทะลักเข้ามาถึง ๗.๕ ล้านคน ประเทศไทยจะมีรายได้จากนักท่องเที่ยวจีนสูงถึง ๓๖๐,๐๐๐ ล้านบาท

แน่นอน รายได้ระดับนี้ย่อมทำให้ใครต่อใครหลงใหลได้ปลื้มกับความเจริญอันยิ่งยวด แต่หากได้เห็นข้อมูลต่อไปนี้แล้ว เราอาจต้องมาซึ้งใจกันใหม่ว่าจะ

“ดีใจ” หรือ “เสียใจ” กันดีกับปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยที่อาจต้องแลกมาด้วยรายได้อัน “ฉาบฉวย” นั้นเพราะปัจจุบัน “ทัวร์ศูนย์เหรียญ” จากจีนได้กลับมาระบาดอีกหน และดูจะ “เลวร้าย” ยิ่งกว่าที่มีคนจีนสวมบัตรประชาชนไทยมาเปิดธุรกิจครบวงจรในไทย หรือที่ใช้คนไทยเป็น “นอมินี” เพื่อเปิดบริษัทรองรับนักท่องเที่ยวจีนโดยตรงเสียอีก

๑. อุบัติการณ์ “ทัวร์ศูนย์เหรียญ”

เมื่อพูดถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ชอบส่งเสียงดัง โวยวาย ไร้ระเบียบ หลายคนแสดงพฤติกรรมที่น่ารังเกียจ เป็นต้นว่า เอาเท้าไปแกลงในอ่างล้างหน้า ขากุญ ยืนปัสสาวะ ถ่ายอุจจาระไม่เลือกที่ จนมีข่าวปรากฏบนสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อต่าง ๆ ทั้งในไทยหรือแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั่วโลก แนนอนช่วงหนึ่งคนไทยรู้สึก “เอือมระอา” กับสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมานี้ บางส่วนถึงกับออกโรงต่อต้านไม่ยอมต้อนรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ แต่เมื่อคำนึงถึงศักยภาพของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ในที่สุดแล้วเราเองต้องยอมรับคนเหล่านี้ได้สร้างรายได้นำเงินเข้าประเทศ จำนวนมหาศาล เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ที่กำลังเติบโต พร้อม ๆ กับที่ภาครัฐโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) รวมถึงผู้ประกอบการนำเที่ยวได้ร่วมมือกันแก้ไข ด้วยการพิมพ์แผ่นพับแจกจ่ายนักท่องเที่ยว ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่ส่งไปถึงนักท่องเที่ยวเหล่านี้เมื่อต้องเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยว่าจะใครควร-ไม่ควร อะไรคือสิ่ง “ต้องห้าม” ทำให้สถานการณ์เบาบางลง เป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นว่าในแง่พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวนั้นเป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขได้ไม่ยาก หากทุกฝ่ายจะประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่ถูกต้อง เข้าใจตรงกัน

แต่ในส่วนของพฤติกรรมของ “ผู้ประกอบการท่องเที่ยว” ที่มีโครงสร้างผิดเพี้ยน และมีการสร้าง “โมเดล” ที่ผิดไปจากครรลองที่ควรจะเป็นแล้ว สิ่งเหล่านั้นย่อมนำมาซึ่งความเสียหายและอาจนำมาซึ่ง “หายนะ” ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศในระยะยาวเอาได้ พฤติกรรมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่งที่กำลังปลุก “ทัวร์ศูนย์เหรียญ” และ “ทัวร์คิกแบ็ก” ที่เคยสร้างปัญหาให้แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย วันนี้กำลังรุกคืบกลับมาอีกหน และเป็นสัญญาณอันตรายที่ “ทีมเศรษฐกิจ” เห็นว่าจำเป็นที่หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งลงมือแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ในบรรดานักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนที่มากับ “กรุ๊ปทัวร์” ที่มีมากกว่า ๗๐% และอีก ๓๐% เป็นพวกที่เดินทางมาด้วยตัวเอง “คนกลุ่มหลังนั้น เป็นกลุ่มที่เคยมาเมืองไทยแล้วจึงเลือกที่จะท่องเที่ยวด้วยตัวเอง วางโปรแกรมการเดินทางเอง จองโรงแรมที่พักด้วยตัวเอง นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้นำรายได้เข้าประเทศไทยแบบเต็ม ๆ ซึ่งรัฐบาลต้องดูแลเรื่องความปลอดภัยให้ดี” แต่กลุ่มที่ต้องจับตามองเป็นพิเศษ คือกลุ่มที่มากับบริษัททัวร์ ซึ่งกว่า ๘๐% ในเวลานี้เป็น “ทัวร์ศูนย์เหรียญ” และที่หนักกว่าคือ “ทัวร์ดิคดล” ที่บางคนเรียกว่า “ทัวร์เคบี” หรือ Kick back ขายราคาต่ำกว่าทุนอย่างไม่มีเหตุผล

“บริษัททัวร์ขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กของคนไทยที่รับนักท่องเที่ยวจีนเวลานี้ ล้วนตกอยู่ภายใต้วงจรนี้ทั้งหมด ไม่ต้องถามว่า คนโน้นทำไหม คนนี้ทำไหม ทำกันทุกคน เพราะโครงสร้างของธุรกิจทัวร์จีนเป็นเช่นนี้ แต่ทัวร์คิกแบ็กจะทำมากในบริษัทของคนจีนกันเองมากกว่า หรือไม่ก็บริษัทที่ใช้ไกด์คนจีนซึ่งสื่อสารกันง่าย

กล้าที่จะบังคับข่มขืนใจพวกเดียวกันเองในการซื้ออัฒจันทร์เพิ่ม”

๒. “ทัวร์ศูนย์เหรียญ” และ “ทัวร์คิกแบ็ก” คืออะไร?

คำอธิบายที่เข้าใจง่ายที่สุดที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวบอกกับเราก็คือ ก็มากินฟรี เที่ยวฟรีนั่นเอง โดยวงจรอุบาทว์นี้เริ่มต้นมาจากประเทศจีนเอง แม้แต่ทัวร์ในประเทศจีนเองที่พาคนจีนไปเที่ยวต่างมณฑลก็เป็นแบบนี้ “วิธีการของทัวร์กลุ่มนี้ เริ่มจากการขายทัวร์แบบขาดทุนราคาต่ำกว่าความเป็นจริง ตัวอย่างแพ็คเกจเที่ยวเมืองไทย ๕ วัน ๕ คืน เดินทางจากจีนมากรุงเทพฯ ไปพัทยา ราคาแค่ ๑๕,๐๐๐ บาท ราคานี้รวมค่าเครื่องบิน ที่พัก พาเที่ยวตลอดทริป ซึ่งเป็นราคาที่ถูกลงมาก

หากเจาะลึกลงไปดูธุรกิจเหล่านี้ จะพบว่าบริษัททัวร์ต้นทางจากจีนที่ขายแพ็คเกจทัวร์ข้างต้น โดยคิดแค่ค่าเครื่องบินบวกกำไรนิดหน่อย เช่น ค่าเครื่องบินไป-กลับ ๑๓,๐๐๐ บาท เขาได้บวกกำไรต่อหัวไปแล้วคนละ ๒,๐๐๐ บาท เขากำไรแค่นี้ แต่เมื่อคิดถึงจำนวนลูกค้าทัวร์ ๒๐๐ คนต่อลำ แค่นี้ก็ฟันกำไรไปแล้ว ๔๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนค่าเครื่องบินที่กดราคาลงมาถูกได้นั้น นิยมใช้เครื่องเช่าเหมาลำ “ชาร์เตอร์ไฟลท์” ซึ่งเป็นที่แพร่หลาย

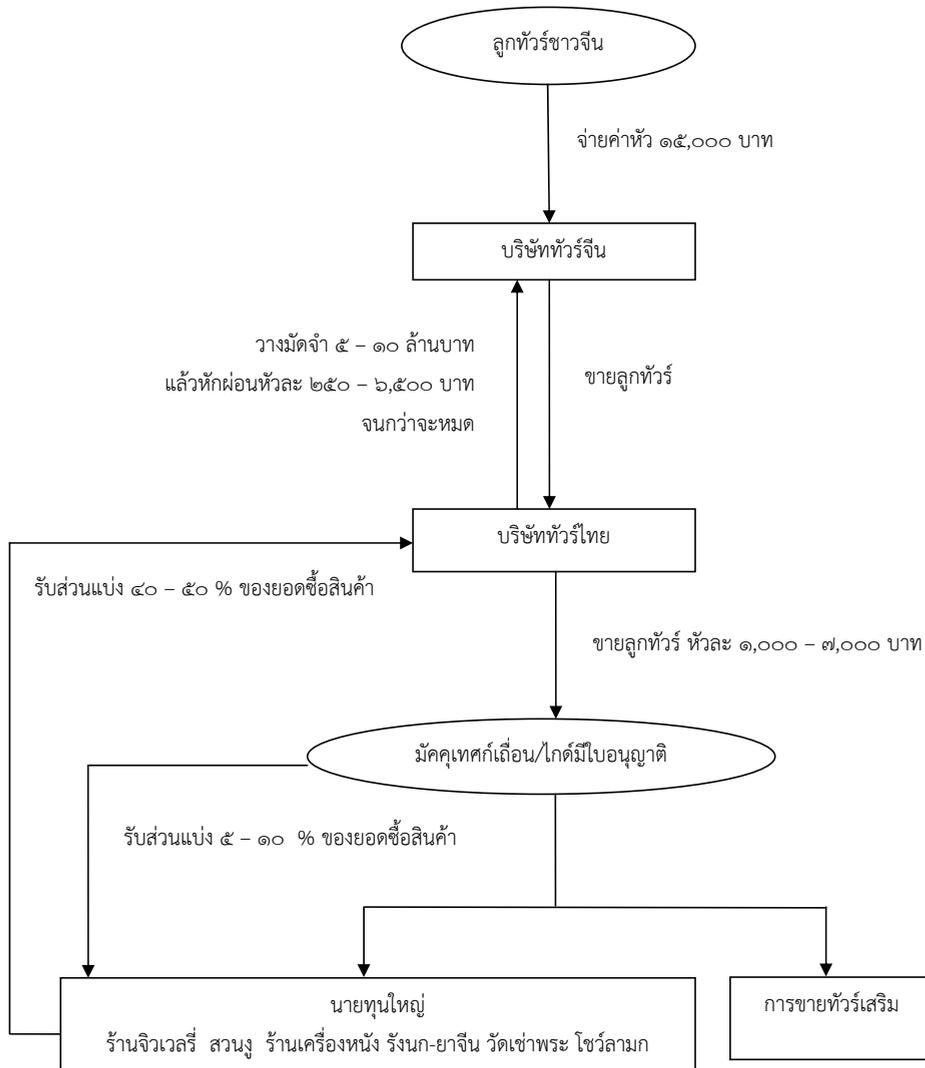
กันในหมู่คณะทัวร์ที่มาจากมณฑลที่ไม่มีสนามบินหลัก หรือไม่มีเที่ยวบินประจำเข้าไทย และล้วนเป็นนักท่องเที่ยวที่มาไทยเป็นครั้งแรก

“เมื่อเช่าเครื่องบินมาแล้วก็ต้องหาคนใส่ให้เต็มเที่ยวบิน ฉะนั้นคนมาที่หลังอาจยังได้ราคาถูกเข้าไปอีก เพราะขายถูกเอาทุนคืนดีกว่าปล่อยที่นั่งว่าง เสริมสรพรเมื่อมาถึงเมืองไทยก็ส่งต่อลูกค้าให้บริษัททัวร์ฝั่งไทย โดยไม่ได้จ่ายค่าหัวหรือค่าใช้จ่ายให้ ขออย่าว่าให้แต่ลูกค้าทัวร์แต่ไม่ให้เห็นสภาพ จึงเรียกว่า “ทัวร์ศูนย์เหรียญ”

ส่วน “ทัวร์คิกแบ็ก” สภาพการณ์ก็คล้ายกัน แต่ต่างกันตรงที่เวลานำนักท่องเที่ยวจีนมาให้บริษัททัวร์ฝั่งไทยแล้ว นอกจากไม่จ่ายเงินแล้ว บริษัททัวร์ฝั่งไทยยังต้องควักเงินไปจ่ายเพื่อ “ซื้อหัว” นักท่องเที่ยวมาอีก ราคาหัวละ ๕,๐๐๐ บาท ทำให้ผู้ประกอบการไทยต้องมีภาระสูงขึ้น

ด้วยเหตุนี้คนจีนจึงมองว่าประเทศไทยเป็น “จุดหมายปลายทางราคาถูก” (Cheap Destination) ตรงข้ามกับความพยายามสร้างภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่จะทำให้ประเทศไทยเป็น “จุดหมายปลายทางที่มีคุณภาพ” (Quality Destination)

โครงสร้างของทัวร์ศูนย์เหรียญ

ที่มา : วิชา อุตมฉัตร และคณะ, ๒๕๔๘

บทวิเคราะห์

๑. ปัญหาที่เกิดจากทัวร์ศูนย์เหรียญ

๑.๑ การสูญเสียภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวไทย

ในส่วนของบริษัททัวร์ไทย เมื่อต้องกระโจนเข้าสู่จรรยาบรรณของ “ทัวร์ศูนย์เหรียญ” และ “ทัวร์คิกแบ็ก” แล้ว เมื่อต้องแบกรับค่าใช้จ่ายทุกอย่าง

ทั้งค่าโรงแรมที่พัก ค่าอาหาร รถทัวร์ขนส่ง ค่าไกด์นำเที่ยว ก็ย่อมต้องหาทางหารายได้เอากับ “ลูกทัวร์” กลุ่มนี้จนกว่าจะคุ้มทุน ขณะเดียวกันอุปนิสัยใจคอของคนจีนเองก็ชอบซื้อบั้งเวลาเดินทางไปต่างถิ่น ต่างเมือง จึงกลายเป็นโอกาสให้ทัวร์จรรยาบรรณเหล่านี้ถนอมทุนคืนโดยง่าย

หากชำระค่าใช้จ่ายต่อหัวที่บริษัททัวร์ฝั่งไทยต้องเหมาหัวซื้อมาจากทัวร์กลุ่มนี้ ที่กอบไปด้วยค่าโรงแรมที่พักรวมอาหารเช้าคืนละ ๑,๒๐๐ บาท รวม ๕ คืน ๖,๐๐๐ บาท ลูกทัวร์พัก ๒ คน/ห้อง ค่าใช้จ่ายต่อหัวส่วนนี้ตกคนละ ๓,๐๐๐ บาท ค่าอาหาร ๕ วันรวม ๑๐ มื้อ มื้อละ ๑๕๐ บาท รวม ๑,๕๐๐ บาท และค่าเช่ารถทัวร์วันละ ๕,๐๐๐-๖,๐๐๐ บาท/๒๐ ที่นั่ง หรือเฉลี่ยคนละ ๑,๐๐๐-๑,๒๐๐ บาท รวมค่าใช้จ่ายต่อหัวที่ทัวร์ไทยต้องแบกรับอยู่ที่ ๕,๕๐๐-๕,๗๐๐ บาท และถ้าซื้อหัวนักท่องเที่ยวรวมอีกรายละ ๕,๐๐๐ บาท ก็มีค่าใช้จ่ายต่อหัวที่ ๑๐,๕๐๐-๑๐,๗๐๐ บาท

ยังมีทางปรับลดค่าใช้จ่ายต่อหัวลงมาอีกจากการที่ต้องเช่ารถรับนักท่องเที่ยว เมื่อมีสองบริษัทใหญ่เจ้าของร้านจิวเวลรี่ที่หากินอยู่กับกรุ๊ปทัวร์เหล่านี้ลงทุนซื้อรถทัวร์เป็นพันคันเพื่อให้เช่าราคาถูกเพียงวันละ ๑,๐๐๐ บาท ภายใต้งบเงินที่ต้องนำนักท่องเที่ยวมากินและซอปปิงตามร้านที่บริษัทเจ้าของรถ เขากำหนดไว้ซึ่งมีอยู่ ๔-๕ ร้าน มีทั้งร้านขายจิวเวลรี่ ของชำว้วย ริงนักระเป่า ยาสมุนไพรหรือยาไต้ปั้งหลาย ที่ล้วนเป็นร้านของเจ้าของจิวเวลรี่ทั้งสิ้น

เมื่อทั้งบริษัททัวร์ไทยที่รับลูกค้าทัวร์จีนมาและบริษัทรถทัวร์ให้เช่าที่กลุ่มเจ้าของร้านจิวเวลรี่จัดทำมาให้ต่างมีค่าใช้จ่ายที่ต้องลงทุนลงแรงไป จึงต้องหาหนทาง “ถอนทุนคืน” เอาจากการจับจ่ายใช้สอยของลูกค้าทัวร์เหล่านี้ในทุกวิถีทาง เพราะราคาสินค้า สมุนไพร ยาไต้ป หรือจิวเวลรี่ที่ซื้อกลับไปฝากฝั่งญาติพี่น้องที่เมืองจีนนั้น คนเหล่านี้ไม่มีโอกาสได้ล่วงรู้ได้ว่า “ถูกหรือแพง” อย่างไร เพราะร้านที่ถูกพาไปซื้อถูกกำหนดและจำกัดอยู่แค่นั้น และทุกครั้งที่ถูกค้าซื้อของจากร้าน บริษัททัวร์จะได้เปอร์เซ็นต์ส่วนแบ่ง ๓๐% โกดิอีก ๓% และเมื่อรวม

ยอดซื้อทั้งกรุ๊ปทัวร์ได้ตามเป้า ทางบริษัทผู้ให้เช่ารถยังให้ค่าหัวที่พาลูกทัวร์มาอีกหัวละ ๑,๐๐๐-๒,๐๐๐ บาทด้วย ส่วน “ทัวร์คิกแบ็ก” ที่บริษัททัวร์มีค่าใช้จ่ายต่อหัวที่สูงกว่า นอกจากจะเดินบนเส้นทางแบบทัวร์ศูนย์เหรียญแล้ว ยังถูกขาย ทัวร์เสริม ในราคาที่สูงเกินจริง เช่น การพาไปเที่ยวเมืองกาญจนบุรีอีก ๑ วัน ในราคา ๙,๐๐๐ บาท หรือพาไปดูโชว์ลามกอนาจารแบบ “โจ่งครีม” ในราคาเหมาหัวละ ๑,๕๐๐-๒,๐๐๐ บาท บางคณะทัวร์นั้น เนื่องจากบริษัททัวร์ และเครือข่ายยังถอนทุนคืนได้ไม่ครบ ก็จัดโปรแกรมบังคับให้ลูกค้าทัวร์ดูคืนเดียว ๓ รอบ ๓ แห่ง ร้านขายสมุนไพร ของที่ระลึก และยาไต้ปที่บริษัททัวร์จัดไว้ จนกว่าจะได้เงินจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ถอนทุนคืนได้หมด โดยมีข้อมูลชี้ชัดว่า สถานที่โชว์ลามก สำหรับทัวร์จีนในพทยานั้นมีอยู่ด้วยกันถึง ๕ แห่ง และอีก ๒ แห่งในภูเก็ต

ภาพลักษณ์ที่ถูกสื่อออกไปข้างต้นนี้ปฏิเสธไม่ได้ว่าทำให้ภาพลักษณ์เมืองไทยเสียกับเสีย และแม้บางกรุ๊ปทัวร์บางคณะที่เคยมาเมืองไทยและรับไม่ได้กับที่ถูกบังคับให้ไปดูแต่โชว์ลามกอนาจาร จนมีการร้องเรียนทางการเงิน และมีการสั่งปิดบริษัททัวร์ต้นสังกัดในจีนไปหลายราย แต่กระนั้นดูเหมือนบรรดา “ทัวร์ศูนย์เหรียญ” และ “ทัวร์คิกแบ็ก” ยังคงผุดขึ้นมาเป็นดอกเห็ด และมีแนวโน้มทะลักเข้ามาเมืองไทยไม่หยุดหย่อน

๑.๒ ความเสื่อมโทรมของสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม

การมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเมืองไทยมาก ๆ ก็เป็นเรื่องดี ทำรายได้เข้าประเทศเป็นกอบเป็นกำ แต่ยกเว้น “นักท่องเที่ยวจีน” นอกจากจะไม่ทำรายได้เป็นกอบเป็นกำแล้ว ยังเป็นนักท่องเที่ยวคุณภาพต่ำ การใช้จ่ายต่ำ ส่วนใหญ่เป็นพวก “ทัวร์ศูนย์เหรียญ” เข้ามาแล้ว

ทำลายแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติไทยพังยับเยิน จนนักท่องเที่ยวคุณภาพหนีหายไปหมด และโรงแรม ๓-๕ ดาวพากันประสบปัญหา แต่ปัญหานี้ก็ไม่ได้รับการเหลียวแลจากกระทรวงการท่องเที่ยวฯ แต่อย่างใด ยังคงตั้งหน้าไปรอเมื่อนักท่องเที่ยวจากจีน หวังให้แทนที่ “นักท่องเที่ยวรัสเซีย” ซึ่งมีคุณภาพต่ำพอกัน ทวีร์รัสเซียไปที่ไหน ขบวนการมาเที่ยวก็ไปฝั่งตัวที่นั่น

ปัญหานักท่องเที่ยวจีน ไม่เพียงมีพฤติกรรมสุดแหย่อย่างที่ อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ แห่งวัดร่องขุน จังหวัดเชียงราย เปิดโปงในทีวี ถ่ายอุจจาระเรียรดาด แถมยังถ่ายอุจจาระลงในโถปัสสาวะอีกด้วย ทำให้ห้องน้ำสกปรกน่าเหม็นไปหมด ประชาชนและนักท่องเที่ยวชาติอื่นหนีกันหมด เจ้าของโรงแรมระดับ ๔ ดาว ในกระบี่ ภูเก็ต ก็มาบ่นให้ฟังถึงพฤติกรรมที่แย่งของนักท่องเที่ยวจีน ซึ่งกำลังทำลายธุรกิจการท่องเที่ยวไทยในภาพรวม โดยเฉพาะเกาะแก่งสวยงามแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในภาคใต้ ที่เป็น “ไข่มุกอันดามัน” กำลังกลายเป็น “ไข่มุกเข็นซี่” ไปแล้วอย่างที่ชายหาดภูเก็ต นักท่องเที่ยวจีนถ่ายอุจจาระลงในอ่างล้างหน้าเลย ไม่ใช่แค่เอาเท้าไปล้างในอ่างล้างหน้าอย่างที่ป็นชาวที่หาดนพรัตน์ธารา และหมู่เกาะพีพี พฤติกรรมแย่งกว่าที่วัดร่องขุนอีก ยิ่งตามเกาะแก่งที่มีชายหาดและปะการังสวยงาม โรงแรมระดับ ๔-๕ ดาว จะแนะนำแขกคนไทย และยุโรปว่า ถ้าจะไปเที่ยวเกาะต่างๆ ที่สวยงามตามรูปภาพจะต้องไปตอนเช้าตรู่ห้ามไปหลัง ๑๐ โมงเช้าเด็ดขาด เพราะเกาะเหล่านี้จะถูกยึดครองโดยนักท่องเที่ยวจีน พุดจาเสียงดังลั่นเกาะ ไม่มีความสงบ สร้างความสกปรก แม้แต่ปะการังที่สวยงามก็เสียหาย

เรายังอยากได้นักท่องเที่ยวจีนคุณภาพต่ำ เข้ามาทำลายธรรมชาติอันสวยงาม ที่สวรรค์สร้างมา

ให้ประเทศไทยและคนไทย เพื่อแลกกับทัวร์ราคาถูกหัวละ ๔-๕ พันบาท ที่มากับทัวร์เหมาลำราคาถูกอีกต่อไปหรือไม่ ถ้าใช่ อนาคตเราจะเหลือธรรมชาติอะไรไปขายนักท่องเที่ยวได้อีก เมื่อธรรมชาติอันสวยงามได้ถูกนักท่องเที่ยวจีนราคาถูกทำลายจนยับเยินไปจนหมดสิ้นแล้ว

๑.๓ ปัญหาทางเศรษฐกิจ

นอกเหนือจากบริษัททัวร์ไทยที่ต้องรับนักท่องเที่ยวจีน และเดินตามโครงสร้างธุรกิจที่ “บิดเบี้ยว” ข้างต้นแล้ว ยังมีประเด็นที่น่าสะพรึงกลัวที่ กำลัง “รุกคืบ” เข้ามาพร้อมกับทัวร์ศูนย์เหรียญที่กำลังไหลบ่าเข้ามาบ้านเรา นั่นคือ การรุกคืบเข้ามาของกลุ่มธุรกิจจีนที่เข้ามายึดหัวหาดเปิดบริษัทนำเที่ยวในประเทศไทย รวมทั้งธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่อง โดยกลุ่มธุรกิจเหล่านี้เริ่มผุดขึ้นมาเป็นดอกเห็ดในระยะ ๔-๕ ปีมานี้ มีทั้งที่ใช้ชื่อคนไทยเป็น “นอมินี” หรือเอาคนจีนเข้ามาสวมบัตรประชาชนคนไทยแล้วเปิดสำนักงาน ภัตตาคาร ร้านอาหาร โรงแรมที่พักนับสิบแห่งเพื่อรับนักท่องเที่ยวจากจีนโดยเฉพาะ

พฤติกรรมของกลุ่มทุนเหล่านี้ แรกเข้ามานั้นจะเน้นเรื่องการนำนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง เป็นจำนวนมาก และอ้างต้องการความคงเส้นคงวาของธุรกิจ มีการจัดหาเครื่องบินเช่าเหมาลำขนาด ๒๐๐ ที่นั่ง หากคนจีนมาให้เต็มทุกที่นั่ง บินเข้า-ออก จากจีนสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง ส่วนโรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหารก็จองยาวข้ามปี ก่อนจะรุกคืบเข้ามาเจรจาถือหุ้นหรือบิปปี้ซื้อโดยตรง หากไม่ก็จะยกเล็กหรือโยกไปใช้บริการรายอื่นแทน

ปัญหาของการทำธุรกิจในลักษณะเช่นนี้ เริ่มกระทบกับธุรกิจไทยแล้วในจังหวัดภูเก็ต

เมื่อกลุ่มทุนจีนที่เคยเช่าเหมากัดตาดคาร โรงแรมที่พัก ใช้วิธีการเจรจาบีบบังคับซื้อหุ้น เจรจาร่วมทุนเพื่อแลกกับการนำนักท่องเที่ยวเข้ามาพักหรือใช้บริการระยะยาว เมื่อไม่ได้ก็โยกย้ายไปใช้บริการแห่งอื่น ขณะที่ธุรกิจร้านอาหารและโรงแรมที่พักในพัทยาที่ในอดีตเคยเฟื่องฟูจากการขายอาหารที่พักให้นักท่องเที่ยวหรือทัวร์จากรัสเซียและยุโรปตะวันออกข้ามปี เวลานี้ก็เริ่มประสบปัญหาหลังยุโรปตะวันออกและรัสเซียเผชิญปัญหาเศรษฐกิจทำให้นักท่องเที่ยวหายไป และเริ่มหันไปขายเช่าให้กับบริษัททัวร์จีนกันเป็นล่ำเป็นสันแล้ว หลายแห่งเริ่มถูกกลุ่มทุนจีนรุกคืบจะเข้ามาถือหุ้น หรือซื้อกิจการแล้วเช่นกัน

กระบวนการทำธุรกิจของบริษัททัวร์ นอมีนิตังกล่าวถือว่าร้ายแรงสำหรับประเทศไทย เพราะเงินที่ได้จากธุรกิจทั้งหมดถูกขนกลับประเทศจีน กลายเป็นกลุ่มทัวร์เหล่านี้แค่มาใช้ทรัพยากรของประเทศไทย โดยไม่ได้ให้ประโยชน์อะไรกับประเทศไทยแม้แต่น้อย

๒. แนวทางการแก้ไขปัญหา

๒.๑ การปรับทิศทางการทำตลาดนักท่องเที่ยว

ในส่วนของการกำกับดูแลของภาครัฐ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) นั้น เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่เพียงทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ให้คนต่างชาติมาเที่ยวไทย ซึ่งก่อนหน้าได้เจาะตลาดท่องเที่ยวจีนจนติดลบ และได้ผลพลอยได้คือ กลุ่มทัวร์ศูนย์เหรียญติดมาด้วยนั้น เป้าหมายต่อไปของ ททท. นั้นได้ปรับทิศทางการทำตลาดที่มุ่งเน้นกลุ่มคนจีนที่มีรายได้ต่อปีสูงเกิน ๒๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐฯ หรือ ๖๗๕,๐๐๐ บาทขึ้นไป เพราะมีศักยภาพมากกว่าทัวร์ระดับล่าง

๒.๒ การควบคุมกำกับดูแลผู้ประกอบการท่องเที่ยวชาวไทยและจีน

ในภาครัฐ กรรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา “นายทะเบียน” ที่ดูแลพฤติกรรมทั้งบริษัททัวร์และไกด์ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีไม่เพียงพอจึงไม่สามารถจะดูแลได้ทั่วถึง จึงได้แต่นามในบันทึกความเข้าใจกับกรมทะเบียนธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในการตรวจสอบบริษัทนอมีนิตังหลาย รวมทั้งลงนามในบันทึกความร่วมมือกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) สืบสวนสอบสวนในทางลึกเพื่อหาทางดำเนินคดีบริษัทที่ทำผิดกฎหมายเหล่านี้

ส่วนภาคเอกชนเอง สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว (แอดต้า) ศูนย์รวมบริษัท “ทัวร์อินบาวด์” เพิ่งเรียกประชุมบริษัททัวร์ที่รับนักท่องเที่ยวจีน ๓๕๐ บริษัท ออกกฎเหล็ก ๓ ข้อเพื่อควบคุมตนเอง ห้ามบริษัททัวร์ทิ้งหรือล่อยแพลงทัวร์โดยเด็ดขาด กับบังคับให้รถทัวร์ทุกคันต้องใช้ไกด์คนไทยตลอดทริป และให้ร้านค้าต่าง ๆ โดยเฉพาะร้านจิวเวลรี่ การันตีคุณภาพสินค้าและรับประกัน ๑๐๐% โดยแอดต้าเรียกมาตรการนี้ว่า “ลิดไปไม้ทีละกิ่ง”

๒.๓ การแก้ปัญหาในระดับนโยบาย

นางกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร รัฐมนตรีว่าการท่องเที่ยวและกีฬา เปิดเผยถึงปัญหาทัวร์ศูนย์เหรียญเงินในประเทศไทยว่า ต้องเข้าใจว่ารูปแบบการทำธุรกิจของคนจีนเป็นแบบนี้ คงไม่สามารถไปเปลี่ยนพฤติกรรมได้ เมื่อใดที่สัดส่วนของนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาด้วยตัวเองสูงขึ้น เรื่องของทัวร์ศูนย์เหรียญก็จะลดลง โดยต้องเข้าใจด้วยว่าทัวร์ศูนย์เหรียญไม่ได้ผิดกฎหมาย เป็นลักษณะของทัวร์จีนที่เกิดขึ้นกับการเดินทางไปท่องเที่ยวในทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และ

เป็นเรื่องที่ไม่ได้แอบพูด เป็นเรื่องพูดกันบนโต๊ะ เป็นการค้าขายหรือทำธุรกิจแบบคนจีนที่ยอมขายตัวหรือขาดทุน เพื่อตั้งนักท่องเที่ยงให้มาอยู่ในมือก่อน แล้วไปหากำไรเอาข้างหน้า เหมือนค้าขายรถยนต์ขาดทุน หรือค้าขายโทรศัพท์มือถือที่ยอมขายเครื่องขาดทุน แล้วค่อยไปหากำไรจากการให้บริการ

“ในแง่ของค่าใช้จ่ายของทัวร์จีนที่นำมาใช้จ่ายในไทยก็ถือว่าไม่มีปัญหา และทัวร์จีนก็มีคุณภาพมากขึ้น ค่าใช้จ่ายสูงขึ้น สิ่งที่เราจะทำได้คือต้องหาทางให้ได้เม็ดเงินเต็มเม็ดเต็มหน่วยมากที่สุด ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาด้วยตัวเอง มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่จะไปปฏิเสธกรู๊ปทัวร์ไม่ได้ และนักท่องเที่ยวที่มากรู๊ปทัวร์ก็มักจะมาเป็นครั้งแรก ซึ่งคนที่มาครั้งแรกก็จะมีมัจฉาและประทับใจ ที่รัฐบาลต้องทำก็คือการเสนอให้ไปแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้มากขึ้น”

รมว.การท่องเที่ยวและกีฬา กล่าวถึงเรื่องของการใช้บริการรถทัวร์ของนักท่องเที่ยวจีนที่มาลงทุนในไทยก็ต้องยอมรับว่าธุรกิจไทยมีรถทัวร์ไม่เพียงพอรองรับคณะทัวร์จีนที่มาเป็นจำนวนมาก ส่วนรถทัวร์ที่ใช้บริการ ถูกกำหนดให้พานักท่องเที่ยวไปแวะซื้อสินค้าตามที่บริษัทรถทัวร์กำหนดเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ในกรณีของนักธุรกิจจีนที่มาใช้ชื่อคนไทยเป็นนามินีบริษัททัวร์ในไทย เพื่อรองรับทัวร์จีนทั้งระบบ ทั้งเปิดโรงแรม ร้านอาหารและร้านขายสินค้าต่างๆ นั้น ทางกรมการท่องเที่ยวได้ติดตามอย่างใกล้ชิดและพบว่า บริษัทที่พูดกันว่าเป็นนามินี ก็จดทะเบียนธุรกิจถูกต้อง มีชื่อคนไทยถูกต้อง และบางรายเป็นการร่วมทุนทำธุรกิจกันจริงๆ อย่างไรก็ตาม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจะทำการตรวจสอบบริษัทที่จดทะเบียนแล้วจ่ายภาษีถูกต้องหรือไม่ ถ้าแจ้งขาดทุนต่อเนื่อง ๖ ปี แสดงว่าไม่จริงแล้ว จึงต้องตามประเด็น

ต่อไปว่าการเปิดให้จดทะเบียนบริษัทท่องเที่ยวเกินไปหรือไม่ โดยเฉพาะในต่างจังหวัด

สรุป

นักท่องเที่ยวจากจีนหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากตลอดหลายปีที่ผ่านมา อันเนื่องมาจากความเจริญทางเศรษฐกิจ นโยบายเปิดประเทศของจีน และความหลากหลายเรื่องแหล่งท่องเที่ยวของไทย จนมีจำนวนถึง ๖ ล้านคนในปี ๒๕๕๗ และอาจจะเพิ่มเป็น ๗.๕ ล้านคนในปี ๒๕๕๘ นับว่าเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากที่สุด ทำรายได้ให้ประเทศเกือบ ๒ แสนล้านบาท อย่างไรก็ตามมากกว่าครึ่งของนักท่องเที่ยวจีนเหล่านี้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในลักษณะของทัวร์ศูนย์เหรียญ หรือทัวร์ติดลบ อันเป็นผลมาจากการแข่งขันแย่งชิงนักท่องเที่ยวจากจีนของผู้ประกอบการท่องเที่ยวของไทยเองทำให้ราคาค่าเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวจีนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ผู้ประกอบการท่องเที่ยวของไทยแทบจะไม่ได้รับค่าทัวร์จากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนเลย ที่เรียกว่า ทัวร์ศูนย์เหรียญ หรือในบางกรณีต้องจ่ายเงินให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในประเทศจีนเพื่อให้ได้จำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามา หรือที่เรียกว่า ทัวร์ คิกแบ็ค หรือติดลบ เมื่อผู้ประกอบการท่องเที่ยวของไทยไม่ได้ค่าทัวร์จากนักท่องเที่ยวชาวจีนแต่ยังต้องมีค่าใช้จ่ายเรื่องค่าที่พัก อาหาร และยานพาหนะ จึงจำเป็นต้องหาทางถนอมทุนคืน บวกกำไรจากการขายทัวร์เสริมหรือออกปชั่นทัวร์ เช่น การชมโชว์คาบาเรต์ โชว์ลามก การซื้อของและจิวเวลรี่ ในราคาที่สูงกว่าความเป็นจริงหลายเท่าจนดูเหมือนเป็นการรีดไถนักท่องเที่ยวจีน และถ้านักท่องเที่ยวไม่ยอมให้ความร่วมมือ ก็มีกรรมวิธีหลอกล่อ ชมชู้ บังคับหลายอย่าง จนถึงการลอบแพ้งลูกทัวร์ เมื่อเห็นว่าจะขาดทุนอย่างมาก จากลูกทัวร์กลุ่มนี้ จนทำให้เกิดความเสียหายอย่างมาก

ต่อภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ นอกจากนี้ การที่นักท่องเที่ยวจีนจำนวนมากหลังไหลไปยังสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมอย่างไม่มี การควบคุม จึงสร้างความสกปรก เสียหาย แก่แหล่งท่องเที่ยว เช่น เกาะ ชายหาด แนวปะการัง หรือวัดวังจนต้องพิจารณาถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นว่าคุ้มหรือไม่ก็บรยายได้จากการท่องเที่ยวแบบนี้

กระบวนการทัวร์ศูนย์เหรียญมีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องหลายส่วน ได้แก่ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวของจีน ของไทย มัคคุเทศก์ ทั้งที่มีใบอนุญาต และไกด์เถื่อน เจ้าของธุรกิจร้านจิวเวลลี่ สถานบันเทิง องค์กรภาคเอกชนอย่างสมาคมการท่องเที่ยว และสมาคมมัคคุเทศก์ และหน่วยงาน

ภาครัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแล เช่น กรมการท่องเที่ยว และตำรวจท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันแม้จะมีความพยายามแก้ปัญหาทัวร์ศูนย์เหรียญจากสมาคมวิชาชีพและหน่วยงานภาครัฐ แต่ก็ยังยากที่จะขจัดปัญหานี้ได้เนื่องจากผลประโยชน์มหาศาลจากนักท่องเที่ยวทำให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและนักธุรกิจที่ได้ประโยชน์ยังแสวงหาช่องว่างของกฎระเบียบ และการเอื้ออำนวยประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคน

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (๒๕๕๐). *โครงการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและผลกระทบจากทัวร์ศูนย์เหรียญ*. เอกสารวิจัย.
- วิภา อุดมฉันท, ไสว วิศวะสนันท์, ทวี ธีระวงศ์เสรี, จันทร์จุฑา สุขชี และชัชวรินทร์ สันติเดช. (๒๕๕๘). สภาพปัญหาของการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับจีน. กรุงเทพฯ : ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นเมื่อกรกฎาคม ๒๕๕๘, จาก <http://www.thairath.co.th/content/509538>.